

Dokument nr. 8:19

(2006-2007)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl,
Elisabeth Aspaker og Torbjørn Hansen

Representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Elisabeth Aspaker og Torbjørn Hansen om skjerpet kontroll med private vakselskaper

Til Stortinget

BAKGRUNN

Vaktvirksomhet i Norge reguleres av lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet. Samfunnsutviklingen har vist at det er behov for vekterbransjen. Over 10 000 personer arbeider som vektører i Norge i dag, og omsetningen er nærmere 6 mrd. kroner med en økning på ca. 5 pst. per år. I tillegg kommer omsetningen som genereres via mindre og mellomstore selskaper som opererer i gråsonene av dette voksende markedet. Det er viktig at slike oppgaver utføres på en betryggende og profesjonell måte og ikke kommer i konflikt med de oppgaver politiet er satt til å utføre. Det er også viktig at politiet sikres tilstrekkelige ressurser og kan fokusere på sine kjerneoppgaver, slik at etableringen av private vakselskaper ikke skjer fordi folk oppfatter at politiet ikke har kontroll over kriminalitetsutviklingen.

Det er avgjørende at samfunnet og vakselskapers kunder har tillit til vekterbransjen. En forutsetning for dette er at vekterbransjen og offentlige myndigheter har absolutt nulltoleranse overfor ansatte som begår straffbare handlinger og ikke minst at taushetspliktreglene blir overholdt. Forutsetningen for dette er at bransjen selv og det offentlige har etablert gode kontrollmekanismer som bidrar til å minimalisere risikoen for at dette trygghetsyrket blir misbrukt av kriminelle og organiserte kriminelle miljøer. Forslagsstillerne er kjent med at hoveddelen av bran-

sjen er svært opptatt av at slike rutiner etableres, men at en rekke forhold gjør at dette vanskeliggjøres.

Forslagsstillerne er kjent med at bransjen selv har konkretisert tre kjerneproblemer overfor departementet ved gjentatte anledninger:

- Mulighetene til å innhente ny politiattest ved behov også etter at ansettelse har skjedd.
- Mulighet for testing av rusmidler ved mistanke om misbruk.
- Krav om at politiet skal ha plikt til å varsle ledelsen i et vakselskap dersom en av deres ansatte har begått straffbare handlinger eller er under etterforskning mistenkt for slike handlinger.

Forslagsstillerne er kjent med at politiet etter forskrift allerede i dag kan ta initiativ til å sjekke ut enkeltpersoner også etter ansettelse hvis det foreligger "særlige grunner", men viser til at denne muligheten er lite brukt og lite kjent i de enkelte politidistrikt. Forslagsstillerne ber derfor Regjeringen om å presisere dette i loven og at dette praktiseres lempelig med sikte på å få kriminelle vektører raskest mulig ut av tjeneste. Forslagsstillerne ber også om at Regjeringen gir det enkelte vakselskap mulighet til å be om politiattest etter ansettelse i tilfeller hvor det foreligger mistanke om kriminell aktivitet.

Forslagsstillerne viser også til at enkelte politidistrikt har praksis for at det må foreligge tilbud om ansettelse før politiet kan utstede politiattest, kan bidra til å undergrave hele effekten av vandelskravet ved ansettelse av personell i vaktbransjen. Videre viser forslagsstillerne til at saksbehandlingstiden for å få politiattest i enkelte politidistrikt er uforsvarlig høy og enkelt kunne ha blitt redusert hvis man legger til rette for et mer sentralt koordinert arbeid med tilgjengelig teknisk utstyr, slik det foreslås nedenfor.

Organiserte kriminelle miljøer

Den senere tids avsløringer om forholdene i deler av vokterbransjen viser imidlertid noe enda mer alvorlig, nemlig at deler av vakt- og ledsagerbransjen kan se ut til å ha tiltrukket seg personer som har begått grov kriminalitet både før og etter at de ble engasjert av enkelte små og mellomstore selskap som myndighetene ikke har oversikt og kontroll over. Det er grunn til å frykte at flere av disse bedriver svart arbeid, skatteunndragelser, trusler og vold i stor skala. Ved et enkelt søk på Internett kan man finne at disse selskapene har kontakter i en rekke andre land og har nær kontakt med andre organiserte kriminelle miljøer både i og utenfor Norge, og til dels bærer preg av å være paramilitære. Mye tyder på at incentivene til å infiltrere deler av vokterbransjen ikke blir mindre av at myndighetenes kontroll nærmest er ikke-eksisterende, noe som muliggjør kjøp og salg av informasjon om potensielle ransobjekter mv. Dette øker behovet for adekvate godkjenningsordninger, og ikke minst gode kontrollrutiner etter at godkjenning er gitt til vektorselskapene.

Stortingets forutsetninger ved vedtakelsen av lov om vaktvirksomhet

Lov om vaktvirksomhet ble etablert fordi man mente at myndighetenes kontroll med vaktbransjen ikke var tilstrekkelig på tidspunktet for vedtaket av loven. Hovedformålet med denne loven var bl.a. å øke kvaliteten på vektortjenestene, bedre den offentlige kontrollen og styrke rettsikkerheten for dem som kommer i kontakt med vekterne. Politiet er etter loven godkjenningsmyndighet og skal føre kontroll med vaktvirksomheten. En svært viktig forutsetning var at det som et minimum skulle opprettes 5 stillinger for å koordinere kontrollen. Ved behandlingen av Ot.prp. nr. 54 (1999-2000), Innst. O. nr. 20 (2000-2001), Besl. O. nr. 15 (2000-2001) lov om vaktvirksomhet, uttalte en enstemmig justiskomiteé følgende:

"Komiteen slår fast at politiet ikke har hatt tilstrekkelige ressurser til å utøve tillatelses- og kontrollfunksjonen på en tilfredsstillende måte, og at lovforslaget legger opp til å styrke kontrollfunksjonen. Det er anslått behov for minst 5 nye stillinger hos godkjenningsmyndigheten for å få den ønskede opptrapping av dette arbeidet. Komiteen mener det er viktig at intensjonene med de lovendringer som nå foretas blir ivaretatt. Komiteen forutsetter derfor at departementet følger opp forslaget i de årlige budsjettene."

Fem år etter at loven ble vedtatt har dette ikke skjedd. Av de ca. 250 vaktelskapene som er godkjent etter loven, er det kun ca. 40 som har blitt kontrollert av politiet. Flertallet av politidistriktene utenfor Oslo politidistrikt kjenner ikke innholdet i loven, har ikke personer med kompetanse til å føre kontroll

og utsteder undertiden også politiattest til personer som definitivt ikke skulle ha blitt godkjent som vektere. Det har medført at man også i de godkjente selskapene har fått rekruttert personer som har begått grov kriminalitet, herunder drap. De preventive tiltakene som har blitt iverksatt, har skjedd lite koordinert og på tross av manglende kontrollrutiner.

Forslagsstillerne er kjent med at Politidirektoratet 10. mai 2006 sendte ut rundskriv 2006/2008 med retningslinjer for behandling av saker knyttet til vaktvirksomhetsloven som ledd i arbeidet med oppfølgingen av vaktvirksomhetsloven og styrkingen av politiets kontroll med vaktvirksomhet. Målsettingen her er å sikre at saksbehandlingen skal være ensartet uansett hvilket politidistrikt saken hører inn under, foruten å sikre at lovgivers intensjon blir fulgt. Forslagsstillerne er imidlertid ikke gjort kjent med at dette på noen som helst måte har bidratt til en bedring av situasjonen, snarere tvert imot. I svarbrev til en av forslagsstillerne skriver statsråd Knut Storberget at: "det er grunn til å tro at loven med forskriftene må få virke en viss tid, før vi kan få erfaring med og se effektene av reguleringene," jf. spørsmål nr. 144, datert 2. november 2006. Forslagsstillerne er kjent med at Justisdepartementet ved flere anledninger har blitt gjort oppmerksom på utviklingen, men på tross av dette har valgt å se an den videre utvikling. Forslagsstillerne er også kjent med at Justisdepartementet er i gang med å foreta en gjennomgang av lovverket som regulerer private vaktelskaper for bl.a. å vurdere om gjeldende regelverk er tilstrekkelig for å sikre nødvendig kvalitet og kontroll av vektortjenesten. Men det konstateres at det viktigste virkemidlet for å sørge for den kontrollen med bransjen som Stortinget enstemmig sluttet seg til, ikke er på plass over fem år etter at loven ble vedtatt. Å få på plass et slikt sentralt koordinert arbeid underlagt Politidirektoratet er en forutsetning for at det kan ytes effektiv bistand, informasjon og rådgivning overfor det enkelte politidistrikt. Forslagsstillerne er av den oppfatning at etableringen av dette må sees i sammenheng med det øvrige arbeid som gjøres i forhold til bekjempelse av organisert kriminalitet, gjengkriminalitet mv. Det må være en klar forutsetning at de personene som ansettes i dette tiltaket, bør ha møterett i de utvalg som har til hensikt å bekjempe organisert kriminalitet mv., jf. eksempelvis ransutvalget, næringsutvalget mv.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Regjeringen bes senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett sørge for opprettelse av de stillingene som ble forutsatt av Stortinget ved vedtakelsen av lov om vaktvirksomhet.

2. Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i lov om vaktvirksomhet med sikte på å klargjøre at politiattest kan kreves også etter ansettelse, og at det enkelte selskap gis anledning til å innhente dette ved mistanke om kriminelle handlinger begått av egne ansatte.
3. Stortinget ber Regjeringen sørge for at politiet skal ha plikt til å varsle ledelsen i et vaktelskap dersom en av deres ansatte har begått straffbare handlinger, eller er under etterforskning mistenkt for alvorlige straffbare handlinger.
4. Stortinget ber Regjeringen utrede forslag om å teste vektere i vekterselskap ved mistanke om misbruk av rusmidler.

23. november 2006

